
**Starajoča se družba – Splošne zahteve in smernice za
oskrbovalcem prijazne organizacije**

Ageing societies – General requirements and guidelines for carer-inclusive organizations

Viellissement de la population – Exigences générales et lignes directrices pour les organisations favorisant et appuyant les aidants naturels

Document Preview

[SIST ISO 25551:2022](https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/4e0f8554-338b-4ccb-a88c-f49e6bb245ce/sist-iso-25551-2022)

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/4e0f8554-338b-4ccb-a88c-f49e6bb245ce/sist-iso-25551-2022>

ICS 03.080.30; 03.100.30: 11.020.10

Referenčna oznaka
SIST ISO 25551:2022 (sl)

Nadaljevanje na straneh 2 do 28

NACIONALNI UVOD

Standard SIST ISO 25551 (sl), Starajoča se družba – Splošne zahteve in smernice za oskrbovalcem prijazne organizacije, 2022, ima status slovenskega standarda in je istoveten mednarodnemu standardu ISO 25551 (en), Ageing societies – General requirements and guidelines for carer-inclusive organizations, 2021.

NACIONALNI PREDGOVOR

Mednarodni standard ISO 25551:2021 je pripravil tehnični odbor ISO/TC 314 Starajoča se družba. Slovenski standard SIST ISO 25551:2022 je prevod mednarodnega standarda ISO 25551:2021. V primeru spora glede besedila slovenskega prevoda v tem standardu je odločilen izvirni mednarodni standard v angleškem jeziku.

Odločitev za izdajo tega standarda je 14. januarja 2022 sprejel Strokovni svet SIST za splošno področje.

OSNOVA ZA IZDAJO STANDARDARDA

- privzem standarda ISO 25551:2021

OPOMBI:

- Povsod, kjer se v besedilu standarda uporablja izraz "mednarodni standard", v SIST ISO 25551:2022 to pomeni "slovenski standard".
- Nacionalni uvod in nacionalni predgovor nista sestavni del standarda.

ITeH Standards
(<https://standards.iteh.ai>)
Document Preview

[SIST ISO 25551:2022](https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/4e0f8554-338b-4ccb-a88c-f49e6bb245ce/sist-iso-25551-2022)

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/4e0f8554-338b-4ccb-a88c-f49e6bb245ce/sist-iso-25551-2022>

Vsebina	Stran
Predgovor	4
Uvod	5
1 Področje uporabe	9
2 Zveze s standardi	9
3 Izrazi in definicije	9
4 Načela.....	12
4.1 Splošno.....	12
4.2 Vodilna načela	12
5 Oskrbovalcem prijazen program	13
5.1 Splošno.....	13
5.2 Zavezanost, podpora in voditeljstvo najvišjega vodstva	13
5.3 Posvetovanje z delavci in njihovo sodelovanje	14
5.4 Politika oskrbovalcem prijazne organizacije.....	14
5.5 Regulatorne in druge zahteve	15
5.6 Družbena odgovornost	15
5.7 Pregled notranjih praks in razpoložljivih oblik podpore	15
5.8 Opredelitev vrzeli in ovir	15
5.9 Okvirni in izvedbeni cilji	16
5.10 Zaupno razkritje zaposlenih oskrbovalcev	16
5.11 Ozaveščenost, kompetence in usposabljanje	17
5.11.1 Splošno.....	17
5.11.2 Usposabljanje	17
5.12 Komuniciranje o razpoložljivih storitvah	17
5.13 Oskrbovalcem prijazna kultura	18
5.14 Ukrepi organizacij za zagotavljanje potrebnih oblik podpore zaposlenim oskrbovalcem	18
5.14.1 Splošno.....	18
5.14.2 Predlagani ukrepi.....	19
5.15 Odziv na nenačrtovane ali izredne primere oskrbe	19
5.16 Spremljanje in merjenje	20
5.16.1 Splošno.....	20
5.16.2 Dokumentacija	20
6 Vodstveni pregled in nenehno izboljševanje	20
6.1 Postopek pregleda.....	20
6.1.1 Splošno.....	20
6.1.2 Vhodni podatki za pregled	20
6.1.3 Rezultati pregleda.....	21
6.2 Nenehno izboljševanje	21
Dodatek A (informativni): Vidik biološkega/družbenega spola	22
Dodatek B (informativni): Vzorčni kontrolni seznam za notranji pregled.....	24
Literatura.....	27

Predgovor

ISO (Mednarodna organizacija za standardizacijo) je svetovna zveza nacionalnih organov za standarde (članov ISO). Mednarodne standarde po navadi pripravljajo tehnični odbori ISO. Vsak član, ki želi delovati na določenem področju, za katero je bil ustanovljen tehnični odbor, ima pravico biti zastopan v tem odboru. Pri delu sodelujejo tudi mednarodne vladne in nevladne organizacije, povezane z ISO. V vseh zadevah, ki so povezane s standardizacijo na področju elektrotehnike, ISO tesno sodeluje z Mednarodno elektrotehniško komisijo (IEC).

Postopki, uporabljeni pri pripravi tega dokumenta, in predvideni postopki za njegovo vzdrževanje so opisani v 1. delu Direktiv ISO/IEC. Posebna pozornost naj se nameni različnim kriterijem odobritve, potrebnim za različne vrste dokumentov ISO. Ta dokument je bil zasnovan v skladu z uredniškimi pravili Direktiv ISO/IEC, 2. del (glej www.iso.org/directives).

Opozoriti je treba na možnost, da so nekateri elementi tega dokumenta lahko predmet patentnih pravic. ISO ne prevzema odgovornosti za identifikacijo nekaterih ali vseh takih patentnih pravic. Podrobnosti o morebitnih patentnih pravicah, identificiranih med pripravo tega dokumenta, bodo navedene v uvodu in/ali na seznamu patentnih izjav, ki jih je prejela organizacija ISO (glej www.iso.org/patents).

Vsakršna trgovska imena, uporabljena v tem dokumentu, so informacije za uporabnike in ne pomenijo podpore blagovni znamki.

Za razlago prostovoljne narave standardov, pomena specifičnih pojmov in izrazov ISO, povezanih z ugotavljanjem skladnosti, ter informacije o tem, kako ISO upošteva načela Svetovne trgovinske organizacije (WTO) v Tehničnih ovirah pri trgovanju (TBT), glej spletno mesto www.iso.org/iso/foreword.html.

Ta dokument je pripravil tehnični odbor ISO/TC 314 "Starajoča se družba".

Uporabnik naj vse povratne informacije ali vprašanja o tem dokumentu posreduje nacionalnemu organu za standarde v svoji državi. Celoten seznam teh organov je na voljo na spletnem mestu www.iso.org/members.html.

SIST ISO 25551:2022

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/4e0f8554-338b-4ccb-a88c-f49e6bb245ce/sist-iso-25551-2022>

Uvod

0.1 Splošno

Po ocenah je na svetu 349 milijonov ljudi odvisnih od oskrbe, od tega je 101 milijon ljudi starejših od 60 let.^[1] Oblike dolgotrajne oskrbe se med državami in znotraj njih močno razlikujejo ter zajemajo od storitev oskrbe na domu do institucionalne bolnišnične oskrbe. V večini držav posamezniki, med katerimi so večinoma ženske, prevzamejo obveznosti oskrbe zakonca, družinskega člana ali prijatelja, ki potrebuje oskrbo zaradi omejitev v fizičnem, duševnem ali kognitivnem delovanju. Čeprav je oskrba cenjen družbeni vir in jo oskrbovalci sami pogosto dojemajo pozitivno, so oskrbovalci, ki so družinski člani/prijatelji, večinoma skrita in nepriznana delovna sila.

Oskrba je postala eno od najpomembnejših socialnih in ekonomskih vprašanj po vsem svetu, pri čemer bodo s staranjem prebivalstva oskrbovalci pridobivali vse pomembnejšo vlogo v vsaki družbi in bodo zagotavljali znatno ekonomsko vrednost po vsem svetu. Študija na Finskem je na primer pokazala, da se z razpoložljivostjo neplačane oskrbe znatno zmanjšajo javnofinančni odhodki za oskrbo (prihranki po ocenah znašajo 338 milijonov evrov).^[2] Z neplačano oskrbo se zmanjšujejo izdatki za zdravstvene sisteme, pri tem pa se je treba zavedati, da tako neplačano kot plačano oskrbo pogosteje zagotavljajo ženske. Ženske zato včasih opustijo plačano delo, da lahko izpolnjujejo obveznosti neplačane oskrbe, in/ali se soočajo z neenakostmi na delovnem mestu. Oskrba vpliva na delovno silo, zdravstvene sisteme, družine in družbo na splošno.

Eden od največjih izzivov za zaposlene oskrbovalce je usklajevanje zaposlitve z obveznostmi oskrbe. Potrebe po družinski oskrbi vse številčnejšega starajočega se prebivalstva na primer znatno vplivajo na stopnjo aktivnosti (odstotek delovno sposobnih ljudi v gospodarstvu, ki so zaposleni ali brezposelni, vendar aktivno iščejo zaposlitev). Po drugi strani se velikost družine zmanjšuje, več žensk je zaposlenih, povečuje se mobilnost, podaljšuje se pričakovana življenjska doba, še naprej pa naj bi se povečevalo tudi število starejših odraslih, ki potrebujejo oskrbo. Zaradi teh trendov se število zaposlenih oskrbovalcev povečuje. Glede na študije^{[3][4][5][6]} posameznikom to, da postanejo oskrbovalci, negativno vpliva na njihovo plačano delo, delodajalci pa v večini primerov nimajo politik ali programov, ki bi te zaposlene oskrbovalce podpirali.^[7]

0.2 Podpore za zaposlene oskrbovalce

Delodajalci imajo lahko ključno vlogo pri zagotavljanju podpore svojim zaposlenim, ki so tudi oskrbovalci. Organizacije se lahko odločijo za sponzoriranje ugodnosti za zaposlene oskrbovalce, kot so izobraževanje, praktično usposabljanje ali podporne storitve, ali za izvajanje kadrovskih politik in programov v podporo oskrbovalcem. Te politike in programi pomagajo zaposlenim oskrbovalcem, da opravljajo svoje plačano delo poleg svoje vloge oskrbovalca, jim zagotavljajo enake možnosti, da ostanejo v delovnem razmerju/ali se vrnejo vanj, ter pomagajo zmanjšati konflikt med delom in družino in/ali podpirajo usklajevanje med poklicnim in zasebnim življenjem. Kljub temu ni jasnih smernic za delodajalce o tem, kako podpirati zaposlene oskrbovalce.

Delovno mesto je le eno od okolij, kjer lahko zaposleni oskrbovalci pridobijo podporo. Čeprav se večina časa pogosto preživi na delovnem mestu, zaradi česar je to okolje ključno za podporo oskrbovalcem, obstajajo tudi drugi okviri za podporo oskrbovalcem. To vključuje podporo prek vlade ali države, v obliki javnih storitev zdravstvenega varstva in podpore, kot je družinski dopust. Poleg tega obstaja vrsta nevladnih, dobrodelnih organizacij in/ali organizacij za posamezne bolezni (npr. rak, demenca), ki prav tako zagotavljajo podporo, kot so prevozne storitve ali osebna oskrba. Prav tako ima vsak zaposleni oskrbovalec tudi svoj neformalni sistem podpore, ki ga sestavljajo širša družina, prijatelji in/ali sosedje.

V nekaterih jurisdikcijah so zaposleni oskrbovalci lahko upravičeni do zakonsko predpisanih odsotnosti z dela za nego/oskrbo, prejemajo dohodkovne podpore ali kredit, so vključeni v zavarovalne sheme, prejemajo finančno podporo za stroške oskrbe itd. Evropska unija je na primer junija 2019 posodobila svojo direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja tako, da je vključila odsotnost z dela zaradi oskrbe in razširila pravico do prožne ureditve dela na zaposlene oskrbovalce (prej na voljo zaposlenim staršem).^[8]

Namen tega dokumenta je dopolniti ustrezne obstoječe programe in oblike podpore, ki jih zagotavlja država ali se zagotavljajo kako drugače.

0.3 Prednosti izvajanja oskrbovalcem prijaznega programa

Študije kažejo, da oskrbovalcem prijazne politike in programi prispevajo k:

- zadržanju usposobljenega osebja,
- povečanju zavzetosti in produktivnosti pri delavcih,
- zmanjšanju absentizma in prezentizma,
- preprečevanju prihoda bolnih zaposlenih na delo,
- zmanjšanju stroškov invalidnosti in zahtevkov iz naslova duševnega zdravja,
- konkurenčni prednosti organizacij,
- zavzetejši delovni sili,
- podpori prizadevanjem organizacije za bolj vključujočo delovno silo,
- dokazovanju vlaganja organizacije v družbo prek podpore zaposlenim oskrbovalcem.

0.4 Uporaba dokumenta in ustreznih publikacij

Ta dokument lahko organizacije uporabljajo selektivno, pri čemer se je treba zavedati, da se bodo razpoložljivi viri in oblike podpore razlikovali od organizacije do organizacije, odvisno od njihove velikosti in sektorja ter jurisdikcije. Oblikovanje oskrbovalcem prijaznega programa je proces, katerega izvajanje zahteva prožnost.

Oskrbovalcem prijazen program je lahko povsem osnoven, kot je priznavanje zaposlenih oskrbovalcev kot upravičenih do obstoječih oblik podpore. Številne organizacije imajo na primer že programe podpore za zaposlene, ki se lahko uporabljajo za podporo zaposlenih oskrbovalcev. Oskrbovalcem prijazen program lahko temelji na teh obstoječih oblikah podpore ali pa je samostojen program, kadar te niso na voljo. Strategije morajo vključevati ozaveščanje o teh oblikah podpore in ustrezno usmerjanje vanje.

Za doseganje oskrbovalcem prijaznih delovnih mest so potrebni celosten pristop, vključenost številnih deležnikov in povezovanje sistemov. Programi za obravnavo enakosti, raznolikosti in vključenosti, vodenje ljudi ter upravljanje zdravja in varnosti bi bili na primer relevantni za uporabo tega dokumenta. V povezavi s tem dokumentom je mogoče uporabljati povezane dokumente, kot so ISO 30415, ISO TR 30406, ISO 45001 in ISO 45003.

0.5 Oskrba in vprašanja biološkega/družbenega spola

Pri oblikovanju oskrbovalcem prijaznih politik in praks je pomembno upoštevati vidik biološkega/družbenega spola.ocene iz različnih držav na primer kažejo, da je od vseh oskrbovalcev starejših odraslih in oseb, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, med 57 % in 81 % žensk in da oskrbovalci pogosto delajo na drugi lokaciji kot doma.^[9]

Zagotavljanje oskrbe lahko pri oskrbovalkah zelo vpliva na njihovo zaposlitev, saj oskrbi namenjajo bistveno več ur kot moški. Nedavna evropska raziskava kaže, da le 50 % zaposlenih oskrbovalk lahko opravlja delo za polni delovni čas in da oskrba vpliva na njihove finančne okoliščine.^{[10][11]} Poleg tega zaposlene oskrbovalke v primerjavi z moškimi zaradi stalne potrebe po oskrbi večkrat zamenjajo službo ali podajo odpoved.^[11] Poleg tega oskrbovalke nudijo oskrbovancem več čustvene podpore, kar lahko dodatno vpliva na duševno zdravje oskrbovalk in prispeva k njihovi izčrpanosti.

Vidik biološkega/družbenega spola je ključen pri vzpostavljanju oskrbovalcem prijaznih politik in programov, saj prispeva k preprečevanju pristranskosti ter spodbuja enakost bioloških in družbenih spolov. To bo pomagalo zagotoviti, da bodo pri organizacijskih odločitvah in aktivnostih enako upoštevane potrebe vseh.

Ta dokument vsebuje smernice o tem, kako naj organizacije upoštevajo vidik biološkega/družbenega spola pri oblikovanju oskrbovalcem prijaznih programov. Podpira cilje Deklaracije Združenih narodov o standardih, ki upoštevajo vidik spola, in njihovi pripravi, da bi standardi v večji meri upoštevali vidik spola.^[12]

Prispeva tudi k doseganju cilja trajnostnega razvoja Združenih narodov št. 5 (SDG): Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic, zlasti podcilja 5.4: Priznati in ovrednotiti neplačano oskrbo in gospodinjsko delo z zagotavljanjem javnih storitev, infrastrukture in politik socialne zaščite ter spodbujanjem skupne odgovornosti v gospodinjstvu in družini, prilagojeno glede na državo. Dokument prispeva tudi k cilju trajnostnega razvoja št. 8: Spodbujati vzdržno, vključujočo in trajnostno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse, zlasti k podcilju 8.5: Doseči polno in produktivno zaposlenost ter vsem ženskam in moškim, tudi mladim in invalidom, zagotoviti dostojno delo in enako plačilo za enakovredno delo.^{[13][14]} Dodatne smernice o biološkem in družbenem spolu ter oskrbi so navedene v [dodatku A](#).

0.6 Nove in razvijajoče se težave zaposlenih oskrbovalcev

Pandemija koronavirusne bolezni (COVID-19) je izpostavila in povečala tveganja za številne zaposlene oskrbovalce. Čeprav je zaposlenim oskrbovalcem zagotovila nekatere prednosti, kot je delo od doma, je jasno pokazala vrzeli v podpori za zaposlene oskrbovalce v socialnih in zdravstvenih sistemih. Raziskava v Združenem kraljestvu je pokazala, da 70 % družinskih oskrbovalcev zaradi pandemije zagotavlja več oskrbe in da so se prihodki mnogih zaposlenih oskrbovalcev zaradi omejitev drastično zmanjšali.^[15]

Čeprav ne gre za nekaj novega, je skupina oskrbovalcev, ki opravljajo dvojno vlogo, še posebej ogrožena. Številni zdravstveni delavci v prvih vrstah, ki zagotavljajo oskrbo starejših odraslih, nudijo tudi neplačano oskrbo svojim starejšim družinskim članom, prijateljem ali sosedom. Pri teh delavcih je tveganje okužbe večje, kar jim otežuje skrb za družino.

Druga kritična skupina zaposlenih oskrbovalcev so pripadniki t. i. "sendvič" ali "vmesne" generacije, to so oskrbovalci, ki skrbijo za slabotne in invalidne starejše sorodnike, pogosto starše ali druge starejše družinske člane ali prijatelje, hkrati pa še za svoje vzdrževane otroke. Med pandemijo so ti zaposleni oskrbovalci pogosto delali od doma, skrbeli za šolanje otrok od doma, opravljali svoje starševske naloge in skrbeli za starejše sorodnike, prijatelje ali sosede.^[16]

Čeprav se ta dokument osredotoča na zaposlene odrasle, je zaskrbljenost zaradi težav, s katerimi se srečujejo mladi oskrbovalci, ki so lahko tudi študenti in zaposleni, vse večja. Nekatere akademske organizacije in delodajalci začenjajo obravnavati to vprašanje, vendar je trenutno na tem področju le malo smernic.

Besedne zveze in besede, povezane z oskrbo, so se v različnih jezikih in jezikovnih skupnostih različno oblikovale, odvisno od strokovnih, socialnih, ekonomskih, političnih, kulturnih in jezikovnih dejavnikov. Poleg tega so se s spremembami sistemov zdravstvenega varstva in javnih mnenj o vlogi oskrbe v starajoči se družbi te besede oziroma besedne zveze v zadnjih desetletjih spremenile. Nekatere besedne zveze, ki se na tem področju tradicionalno uporabljajo, so lahko zdaj zavajajoče ali neustrezne.^[16] Pri povratnih informacijah, ki so jih v okviru priprave tega dokumenta predložili strokovnjaki, so se pokazale velike razlike pri uporabi teh besednih zvez med državami in konteksti.

Tehnični odbor je oblikoval informativni priročnik o terminologiji, povezani z oskrbo, za prikaz, kako se te besede in besedne zveze uporabljajo v različnih območjih oziroma disciplinah ter kako se skozi čas spreminjajo. Glej: Terminology Related to Caregiving, na voljo na spletnem mestu odbora TC 314: <https://committee.iso.org/sites/tc314/home/projects/published/resources.html>.^[17]

Ta dokument je lahko v pomoč organizacijam pri opredelitvi teh vprašanj za zaposlene oskrbovalce in pri odzivanju nanje.

V tem dokumentu so uporabljene naslednje glagolske oblike:

- "je treba" ali "mora" označuje zahtevo;
- "naj" označuje priporočilo;
- "lahko" označuje možnost ali sposobnost;
- "sme" označuje dovoljenje.

Informacije, označene kot "OPOMBA", so namenjene pomoči pri razumevanju ali uporabi tega dokumenta. "Opombe" v [točki 3](#) podajajo dodatne informacije, ki dopolnjujejo terminološke podatke in lahko vsebujejo zahteve v zvezi z uporabo izraza.

iTeh Standards (<https://standards.iteh.ai>) Document Preview

[SIST ISO 25551:2022](#)

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/4e0f8554-338b-4ccb-a88c-f49e6bb245ce/sist-iso-25551-2022>

Starajoča se družba – Splošne zahteve in smernice za oskrbovalcem prijazne organizacije

1 Področje uporabe

Ta dokument določa zahteve in podaja smernice za organizacijski program za oskrbovalce, ki skrbijo za:

- odrasle oskrbovance (npr. odrasle s kognitivnimi, senzoričnimi, telesnimi in nevidnimi oviranostmi, odrasle s kroničnimi ali epizodnimi boleznimi ter starejše odvisne osebe),
- dolgotrajne otroške oskrbovance (npr. zaradi kronične bolezni ali trajne kognitivne, senzorične ali fizične prizadetosti ali poškodbe).

Ta dokument se uporablja za vse organizacije ne glede na njihovo velikost, sektor ali okolje (tj. mestno, podeželsko ali odročno).

Ta dokument je mogoče uporabljati v povezavi s sistemi vodenja organizacije, programi človeških virov in/ali programi pravičnosti, raznolikosti in vključevanja oziroma samostojno, če ni uradnega programa za delovno mesto oskrbovalca.

2 Zveze s standardi

Ta dokument ne vsebuje zvez s standardi.

3 Izrazi in definicije

V tem dokumentu se uporabljajo naslednji izrazi in definicije.

ISO in IEC hranita terminološke zbirke podatkov za uporabo pri standardizaciji na naslednjih naslovih:

- platforma za brskanje po spletu ISO: na voljo na spletnem mestu <https://www.iso.org/obp>
- IEC Electropedia: na voljo na spletnem mestu <https://www.electropedia.org/>

3.1 oskrba

aktivnosti/ukrepi (socialni, fizični, čustveni, duhovni, mentalni), ki potekajo v različnih okoljih: doma, v skupnosti, instituciji in vseh okoljih oskrbe

Opomba 1: Velja za plačano in neplačano oskrbo.

3.2 oskrbovanec

oseba, ki ji oskrbovalec nudi oskrbo

3.3 delavec v oskrbi izvajalec oskrbe

oseba, plačana za oskrbo bolne, slabotne ali invalidne osebe, ki brez te pomoči ne bi zmogla

Opomba 1: V nekaterih državah in območjih se uporabljajo podobne besedne zveze, med drugim ponudnik oskrbe na domu, zdravstveni delavec na domu, osebni pomočnik, pomočnik za osebno nego, certificirani oskrbovalec, usposobljeni oskrbovalec, specialist za nego in zdravstveni delavec.

3.4

družinski oskrbovalec oskrbovalec

oseba, ki brez plačila oskrbuje družinskega člana, prijatelja ali pomembno osebo v njenem življenju, ki zaradi doživljenjskega stanja, bolezni, invalidnosti, resne poškodbe, duševne bolezni ali odvisnosti ne zmore brez njene podpore

- Opomba 1: Ta izraz vključuje oskrbovalce, ki na splošno niso plačani, vendar lahko za oskrbo, ki jo nudijo, občasno prejmejo nekaj finančne podpore. Ne zajema usposobljenih izvajalcev oskrbe, ki delujejo v okviru agencij.
- Opomba 2: Oskrbovalci lahko zagotavljajo čustveno ali finančno podporo ter tudi praktično pomoč pri različnih opravilih. Oskrba se lahko izvaja tudi na dolge razdalje.
- Opomba 3: Izrazi "oskrbovalec", "družinski oskrbovalec", "negovalec" se pogosto uporabljajo kot sopomenke. "Oskrbovalec" se pogosteje uporablja v Evropi, Združenem kraljestvu, Novi Zelandiji in Avstraliji. V Severni Ameriki se pogosteje uporabljata izraza "negovalec" ali "družinski negovalec". V Aziji se izraz "oskrbovalec" pogosto uporablja za plačanega izvajalca oskrbe.

3.5

družina

skupnost dveh ali več oseb, ki so se sčasoma povezale na podlagi medsebojnega soglasja, rojstva in/ali posvojitve ali namestitve ter ki skupaj prevzemajo odgovornosti za različne vloge in funkcije

- Opomba 1: Izraz "družina" lahko vključuje "izbrane družine", kot so tesna prijateljstva in skupnosti, v katerih osebe, med katerimi ni sorodstvenih vezi, zagotavljajo oskrbo, ki jo navadno sicer zagotavljajo člani jedrne družine.

3.6

neplačana oskrba

oskrba, za katero oskrbovalci ne prejmejo denarnega plačila

- Opomba 1: Izraz "neformalna oskrba" se pogosto uporablja za opis neplačane oskrbe, vendar postaja vse manj sprejemljiv, saj ne odraža kompleksnosti in bistvenih značilnosti oskrbe, ki se zagotavlja. Neplačana oskrba je delo ter je za družine, sisteme zdravstvenega varstva in gospodarstvo zelo pomembna.

3.7

zaposleni oskrbovalec

posameznik, ki je zaposlen za polni ali krajši delovni čas in ki hkrati nudi oskrbo družinskemu članu, prijatelju ali pomembni osebi, pri čemer odgovornosti oskrbe znatno vplivajo na njegovo delovno življenje

- Opomba 1: Osebe z oviranostmi so lahko zaposleni oskrbovalci in tudi oskrbovanci.
- Opomba 2: Pogosto uporabljen izraz v Združenem kraljestvu, severnih državah in Evropi. V Kanadi se uporablja tudi izraz "oskrbovalec-delavec".

3.8

mladi oskrbovalec

otroci in mladi, ki nudijo redno in dolgotrajno oskrbo bolnim ali invalidnim družinskim članom, vključno z odvisniki in osebami z duševnimi težavami

- Opomba 1: Zgornja starostna meja za mlade oskrbovalce se giblje med 18. in 25. letom. Nekatere države uporabljajo izraz mladi odrasli oskrbovalci, da razlikujejo med starostnimi kategorijami mladih oskrbovalcev.

3.9

absentizem

čas odsotnosti z dela, vključno z obdobji plačane ali neplačane odsotnosti, za opravljanje obveznosti, ki niso povezane z delom, kot so samooskrba ali zadeve, povezane z oskrbo

- Opomba 1: Absentizem vključuje vse vrste in trajanja odsotnosti z dela, kot so bolniška odsotnost ali dopust, predčasen odhod z dela ali nepravočasen prihod na delo.